

ETISKA PRINCIPER FÖR TALTERAPEUTER

Godkända på förbundets höststämma 21.11.2015

Talterapeuternas etik

En talterapeut är en legitimerad yrkesutbildad person inom hälso- och sjukvården. Hälso- och sjukvården bygger på gällande lagar, men även på etiska principer och en mängd sociala normer. All verksamhet inom hälso- och sjukvården fokuserar och strävar alltid efter klientens bästa. De yrkesetiska skyldigheterna för yrkesutbildade personer inom hälso- och sjukvården anges i 3 kap. 15 § i Lagen om yrkesutbildade personer inom hälso- och sjukvården (559/1994).

Etik är läran om det goda och det onda samt om människans moraliska beteende. Yrkesetik omfattar etiska normer för utövandet av ett yrke. Normerna hjälper yrkesutövaren att förstå vilka begränsningar och skyldigheter som följer med yrkeskompetensen och den makt som kompetensen medför (Etene, 2011). Syftet med yrkesetiken är att fastställa vad som anses vara accepterat beteende hos en yrkesutövande person (Airaksinen & Friman, 2008, s. 12), den består inte av en mängd strikta bestämmelser.

Dessa etiska regler för Finlands Talterapeutförbunds medlemmar bygger på samhällsvärderingar, lagstiftning, tidigare etiska regler samt yrkeskårens interna diskussioner. Reglerna hänför sig även till Talterapeutförbundets värden - respekt för människan, aktivt ställningstagande, gemenskap och samhällsansvar.

Syftet med de etiska reglerna för talterapeuter är att ge talterapeuten verktyg för att kunna bedriva en etiskt hållbar verksamhet. I själva verket berör yrkesetik helt vardagliga frågor - när vi ska fatta ett beslut hjälper den oss att se vad som är accepterat beteende enligt god praxis och moral. Dessa etiska regler kompletterar förbundets anvisningar utarbetade av den yrkesetiska nämnden och styrelsen.

Etiska regler för talterapeuter

Talterapeutens främsta strävan i all sin verksamhet är att ge klienten en maximalt självständig och god handlingsförmåga.

Talterapeuten respekterar klientens självbestämmanderätt. Talterapeuten vet vad lagen stipulerar om klientens ställning och rättigheter. Talterapeuten ger klienten information när klienten ska fatta beslut.

Talterapeuten kommunicerar på ett sätt som är lämpligt för klienten. Talterapeuten ser till att klienten har förstått budskapet och förmått uttrycka sin vilja inom ramen för sina möjligheter.

Talterapeuten utför sitt arbete i enlighet med tillgängliga förutsättningar och kunskap samt allmänt godkänd klinisk praxis. Talterapeuten upprätthåller sin yrkeskunskap kontinuerligt. Talterapeuten är medveten om gränserna för sin kompetens och sina resurser.

Talterapeutens beslut ska alltid grunda sig på individuell behovsprövning. Talterapeuten bedömer klientens handlingsförmåga och rehabiliteringsmöjligheter objektivt och realistiskt. Talterapeuten beaktar klientens behov och resurser samt planerar rehabiliteringen och dess mål i samarbete med klienten och klientens näromgivning.

Talterapeuten ser till att sekretessen iakttas enligt bestämmelserna i lagen. Talterapeuten känner till hur dataskyddet fungerar i sina tekniska arbetsredskap.

Talterapeuten dokumenterar sitt arbete i enlighet med bestämmelserna om journalhandlingar i lagar och nationella instruktioner. Dokumenteringen tryggar klientens såväl som talterapeutens rättigheter.

Talterapeuten använder tillbudsstående resurser på ett ansvarsfullt sätt. Om talterapeutens resurser är otillräckliga ur klienternas individuella perspektiv eller i vidare omfattning med tanke på tjänsteutbudet, är det talterapeutens skyldighet att informera om förhållandet utgående från sin talterapeutiska kunskap och professionella kompetens.

En talterapeut som arbetar som företagare är medveten om företagarens ansvar och skyldigheter. Företagaren strävar inte efter ogrundad ekonomisk nytta.

Talterapeuten främjar vetenskaplig forskning. En talterapeut som arbetar som forskare iakttar god vetenskaplig praxis och Helsingforsdeklarationens principer.

Talterapeuten deltar i samhällsdebatten, och stödjer klienternas och talterapeuternas ställning i sina ställningstaganden och i sin verksamhet.

Ansvar för en talterapeutstuderandes klienter vilar alltid på en legitimerad talterapeut som handleder och ingriper vid behov. Studeranden ska vara medveten om var gränsen går för hennes/hans kunnande och resurser.

Talterapeuten respekterar andra talterapeuters och yrkesutbildade personers yrkeskunskap. Kollegialitet får inte gå före klientens rättigheter eller intresse.

Källor:

Airaksinen, T. & Friman, M. (2008). Asiantuntija-ammattien etiikka. Tavastehus: Hämeen ammattikorkeakoulu.

Etene (2011). Sosiaali- ja terveysalan eettinen perusta. Etene-publikationer 32. Helsingfors: Etene. Finns att få på adressen: <http://www.etene.fi/julkaisut/2011>

Lag om yrkesutbildade personer inom hälso- och sjukvården (559/1994). Hämtat 11.6.2015 på adressen: <https://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/1994/19940559>